

Když ještě hovor o lidských právech nekazil byznys s Čínou

Je po sametové revoluci a republika s obnovenou demokracií se začíná svobodně rozhlížet po světě a navazuje nové diplomatické vazby. Priority jsou poměrně brzy jasné – zajistit bezpečnost země vstupem do NATO a navázat silné vztahy se sousedními zeměmi, Evropskou unií a obecně Západem v čele se Spojenými státy.

Čína mezitím řeší své interní problémy, šok z brutálního potlačení demonstrací na Náměstí nebeského klidu a sankce, které na ni západní země po masakru uvalily.

Startovní pozice obou států na prahu 90. let byly výrazně odlišné. Československo bylo pro nenásilné svržení komunistického režimu dáváno za vzor a prestiž Václava Havla nám otevírala dveře ke světovým lídrům.

Tři dny po nástupu do prezidentské funkce, 1. ledna 1990, promluvil Havel novoroční projev, jímž určoval i československým diplomatům nový směr, vůči vzdálené Číně však vznesl i řadu otázek, které totalitní vůdci před ním neřešili.

„Mým čestným úkolem je posílit autoritu naší země ve světě. Rád bych, aby si nás jiné státy vážily za to, že prokážeme porozumění, toleranci a lásku k míru. Byl bych šťasten, kdyby ještě před volbami navštívili naši zemi – byť na jeden jediný den – papež Jan Pavel II. a tibetský dalajlama,“ řekl tehdy prezident.

Tibetský duchovní vůdce byl už v té době nositelem Nobelovy ceny za mír a celosvětově známou osobností. Nicméně byl to až Havel, kdo později zahájil tradici neoficiálních setkávání s dalajlamou na nejvyšší úrovni. Mnozí světoví politici jeho příklad následovali.

HRANICE, KTEROU HAVEL NEPŘEKRAČOVAL

Podle Alexandra Vondry, Havlova tehdejšího zahraničněpolitického poradce, dokázal prezident dobře vycítit hranice, kam až může zajít, a přitom Čínu zbytečně neprovokovat.